

ความสุขระดับประคอง

นพ. ภูชิชัย สุวราพัฒนาภรณ์

นายแพทย์ชำนาญการ

โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชนครไทย พิษณุโลก

เคยมีคนบอกว่าความสุขจากการทำงานเป็นความสุขที่เกิดจากจิตใจ มีพลังที่งดงาม สามารถพบความสุขจากงานที่ทำ เมื่อพบจะทำให้ทำงานได้ไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย จะรักและให้เวลากับสิ่งนี้ ผมเฝ้าถามตัวเองว่า ความสุขนั้นมาจากไหน จะทำให้เกิดขึ้นมาได้อย่างไร ทำไมคนที่ประสบความสำเร็จจึงมีความสุขกับสิ่งที่เกิดขึ้น แล้วจะสัมผัสความสุขนี้ได้อย่างไร

ผมเป็นคนหนึ่งที่ทำงานตามหน้าที่รับผิดชอบ เรียกได้ว่าทำงานตามมาตรฐานเข้าออกงานตรงตามเวลา บ่อยครั้งที่รู้สึกมีความสุขหากผู้ป่วยที่มาตรวจรักษามีปริมาณไม่มาก และเมื่อผ่านไปช่วงระยะเวลาความสุขที่เกิดขึ้นนี้จะหายไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมาทดแทนด้วยความสุขหลังเลิกงาน ผมจะมีเวลาส่วนตัวกับการไปออกกำลังกาย ทานอาหาร ฟังเพลง เล่นเกมส์ อยุ่ที่รู้จักช่วงเวลาแห่งความสุขนั้น สั้นนิดเดียว เมื่อเราตื่นเช้าวันใหม่ ปริมาณผู้ป่วยที่ต้องดูแลจะกลับมา บางครั้งอาจมากกว่าเดิม แต่ละวัน ผมบอกกับตัวเองว่า ความสุขจากการทำงานที่ต้องการเป็นแบบนี้หรือเปล่า หากวันใดไม่มีความสุขทุกข์สุดท่ายจะรับรู้ถึงความสุขได้อย่างไร นอกจากงานการตรวจผู้ป่วยยังมีงานดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย งานนี้ดึงดูดการทำงานของผมเนื่องจากได้ติดตามเยี่ยมผู้ป่วยที่บ้านเหมือนได้เปลี่ยนบรรยากาศจากการทำงานเรียกได้ว่าผ่อนคลายกว่าได้ วันหนึ่งทางทีมออกเยี่ยมผู้หวัญวัยกลางคน ประวัติมาเร็งทางเดินน้ำดีกระจายสู่อวัยวะข้างเคียง เมื่อเดินทางถึงสภาพบ้านเป็นบ้านไม้ ๑ ชั้นอยู่ในซอยภายในหมู่บ้าน ผู้ป่วยจะนอนอยู่บนเตียงไม้หน้าบ้าน ใบหน้าขมวดคิ้วมีรอยย่นตามวัย เส้นผมสีขาวยแซมทั่วๆ ผิวตัวออกสีเหลืองซีด พุงตัวลูกนึ่งได้ ช่วยเหลือตนเองบนเตียง ผมทักทายคุณป้าอยู่กับใครครับ อยู่กับลุงจะเสียงคุณป้าตอบกลับมา แต่ยังไม่เลิกขมวดคิ้ว คุณลุงลักษณะท้วมๆ เส้นผมสีขาวย รอยย่นมากกว่าคุณป้าแต่ดูเป็นคนยิ้มง่าย ผมทักทายและถามว่าสบายดีนะครับ คุณป้าจับมือผมไว้ ผมตกใจเล็กน้อย สบตาของคุณป้า สังเกตเห็นน้ำในตาเหมือนคนมีความเศร้าข้างในลึกๆ ตอนนั้นผมทำอะไรมิ่ถูกได้แต่เงียบ รอฟังว่าจะเกิดอะไรขึ้นต่อไป คุณป้าถามผมว่า คุณหมอบ้าถามหนอยป้าจะอยู่ได้อีกนานแค่ไหน ผมประมาณการณ์จากการช่วยเหลือตนเองของผู้ป่วย และโรคที่เป็น น่าจะอยู่ได้เป็นหลักเดือน ผมมองหน้าคุณลุงตอนนี้เริ่มมีสีหน้าไม่สู้ดี ผมถามคุณป้ามีความกังวลอะไรหรือเปล่า คุณป้านิ่งนิ่งไม่ตอบ วันนั้นผมกลับจากการเยี่ยมบ้านด้วยมีบางสิ่งติดค้างในใจ วางแผนกับทีมดูแลว่าจะกลับไปเยี่ยมอีกครั้ง

สัปดาห์ต่อมาได้มีโอกาสไปพบคุณป้าอีกครั้ง แต่ช่วงเวลานี้คุณป้ามีอาการปวดท้อง และปวดศีรษะมาก นอนมิ่ได้ ผมจัดยาแก้ปวดมอร์ฟีนให้กับคุณป้า ครั้งนี้ที่มาเยี่ยมต่างจากครั้งก่อนมากคุณป้าไม่พูด แต่ร้องครางเป็นบางครั้ง ผมมองสบตา สีหน้าอมทุกข์ ขมวดคิ้วมากกว่าเดิม ผมพยายามเข้าใจความเจ็บปวดที่คุณป้าเผชิญอยู่ แต่รับรู้เพียงเรามีวิธีอย่างไรช่วยได้มากกว่านี้หรือไม่ คุณป้ายังปฏิเสธการรักษาที่โรงพยาบาล ผมให้ยาเพื่อให้สามารถระงับการเจ็บปวด ผมพูดคุยกับคุณลุงที่อยู่ดูแล สังเกตคุณลุงตาสีกลมลงมาก ทราบว่าคุณลุงไม่ยอมนอนมา ๒ สัปดาห์แล้วทานกาแพตลอดเวลา คุณลุงบอกว่าหากคุณป้าเป็นอะไรจะได้ค่อยช่วยเหลือ

กลัวว่าหากคุณลุงหลับไปคุณป้าจะอยู่กับใคร ผมตั้งใจไปหมด ผมบอกกับคุณลุงว่าโรคที่เป็นส่งผลให้คุณป้าอยู่กับเราได้ไม่นาน คุณป้ากำลังต่อสู้กับอาการที่เป็นอยู่ คุณลุงพยักหน้าสังเกตเห็นมีน้ำตาซึมออกมา ผมให้ความมั่นใจกับคุณลุงและคุณป้าว่าจะจัดการเรื่องอาการปวด ขอให้ไม่ต้องกังวลกับเรื่องนี้ ผมกลับจากการเยี่ยมครั้งนี้ด้วยคำถามภายในจิตใจมากมาย ทำไมความสุขของคุณป้าหายไป จะมีช่วงเวลาไหนที่คุณป้าจะรู้สึกมีความสุขอย่างที่ผมเป็นไหม มีทุกข์ต้องมีสุข

ไม่กี่วันต่อมาผมและทีมลงเยี่ยมเพื่อติดตามอาการที่เกิดขึ้น การเยี่ยมวันนี้ผมต้องแปลกใจเมื่อเห็นคุณป้าพูดคุยได้ดีขึ้น พยุงลุกนั่งได้ ใบหน้าขมวดคิ้วลดลง อาการปวดของคุณป้าทุเลาลงมาก เริ่มทานอาหารอ่อนและนมได้เล็กน้อย ผมเข้าไปหาคุณป้าเนื่องจากสงสัยว่าวันนี้คุณป้าดูดีขึ้นมาก คุณป้าจับมือและกอดผมไว้บอกว่านี่กว่าจะไม่มา ผมนั่งไปซักพักทำอะไรไม่ถูก สับสนว่าคุณป้ามีความสุข ผมได้แต่ตอบคุณป้าว่า “ผมมา ผมมา” คุณป้ายิ้มให้ผม เป็นครั้งแรกที่สังเกตเห็นรอยยิ้มของคุณป้าสิ่งที่ผมพบในวันนี้กลายเป็นความสุขขณะกำลังทำงาน ไม่ต้องรอให้เลิกงาน ผมมองไปพบคุณลุงกำลังจัดเตรียมน้ำและผลไม้มาให้กับทีมดูแล ผมทักขึ้นว่าคุณลุงดูหอมลงเยอะนะครับ คุณป้ายิ้มเล็กน้อยและบอกกับผมว่าคุณลุงไม่ยอมปล่อยให้ป้าต้องอยู่คนเดียวเลย ผมบอกคุณป้าว่าคุณลุงเป็นคนดีมากๆนะครับ คุณป้ายิ้มให้ผมและบอกว่าเมื่อก่อนป้าเป็นคนหน้าตาดี คุณลุงมาตามจับแต่ป้าไม่สนใจ คุณลุงคอยดูแลป้าแบบนี้แหละ เมื่อเจ็บป่วยคุณลุงมาไม่เคยขาดคุณลุงได้บอกว่าเค้าไม่ใช่คนที่เพียบพร้อม และไม่ดีพอสำหรับคุณป้าแต่พร้อมจะดูแลไปตลอดชีวิต จะไม่ให้ต้องอยู่ลำพังคนเดียว ตอนนั้นป้าตัดสินใจแต่งงานกับคนอื่น คุณลุงก็ยังคอยป้า จนได้มาอยู่ด้วยกัน คุณลุงไม่ผิดคำพูดที่ให้ไว้เลย ป้าอยากบอกคุณลุงว่า ป้าอยากดูแลคุณลุงให้เหมือนที่คุณลุงดูแลป้า แต่จะมาเจ็บป่วยก่อนป้าอยากขอบคุณคุณลุง อยากบอกว่าคุณลุงดีกับป้ามากๆ ผมได้แต่ปลอบว่าคุณป้าต้องทานเยอะๆ จะได้มีแรงมาดูแลคุณลุง ผมรู้สึกดีใจที่คุณป้ากลับมาดีขึ้นอีกครั้ง

สามวันต่อมา ผมได้ทราบข่าวว่าคุณป้าได้จากไปอย่างสงบที่บ้านตามความประสงค์ของคุณป้า โดยคุณลุงได้ดูแลจนถึงวาระสุดท้าย ผมบอกคุณลุงว่าคุณป้าเค้าไปสบายแล้ว คุณลุงจับมือผมไว้ ๒ ชั่วโมงแล้วน้ำตาไหลบอกขอบคุณคุณลุงมากๆ ผมตั้งใจไปหมดคำพูดที่จะปลอบประโลมคุณลุงไม่สามารถ บังคับให้พูดออกมาได้ ผมได้แต่ยื่นลูบแขนของคุณลุงผมทำได้เท่านั้น หลายคนถามผมว่า ผมได้อะไรจากการทำงานนี้ ไม่ใช่ญาติ ไม่ใช่พี่น้อง แค่คนรู้จัก ผมเพียงยิ้มๆ และตื่นเช้ากับวันทำงานวันต่อไป แต่ผมจะหาเวลาไปเยี่ยมคุณลุงครับ